

Programrapport 2018 – Brukerstyrt innovasjonsarena /BIA (inkl. Eurostars)

Sammendrag

BIA ble evaluert i 2017 og evalueringen viser at den samlede måloppnåelsen for BIA er meget god. Med de avgrensninger som er gitt i BIAs ansvarsområde, er det med grunnlag i veldokumenterte casestudier rimelig å påstå at BIA har bidratt til å styrke konkurransevnen i bedrifter som har hatt kontrakt med BIA. Dette gjelder både nytt og eksisterende næringsliv.

Med BIAs krav til samarbeidskonstellasjoner i alle prosjekter ligger det innebygget gode forutsetninger for samarbeid og kunnskapsoverføring mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Denne overføringen er gjensidig. BIA har også skapt nytt og fordypet samarbeid bedriftene imellom.

BIA har utviklet et godt samarbeid med et bredt antall aktiviteter i Forskningsrådet. Evalueringsunderlaget viser et svært godt samspill mellom ulike finansieringsmekanismer både nasjonale som SFI, SkatteFUNN, Nærings-ph.d. og internasjonale aktiviteter. Eurostars regnes nå som en viktig internasjonal aktivitet i BIA. BIA driftes effektivt, med lave administrative kostnader, og fremstår som nyskapende.

BIA er et velegnet virkemiddel for å ivareta politiske ambisjoner om opptrapping av støtte til næringsrettet forskning uten at myndigheter har vært nødt til å peke på hvor man forventer at innovasjon faktisk vil eller bør skje. På et overordnet plan mener evalueringspanelet at BIA er et program som gir substansielle bidrag til å oppfylle mål 2 for Forskningsrådet, slik det er utformet i Regjeringens nye mål- og resultatstyringssystem: Økt verdiskaping i næringslivet.

De siste årene har programmet ved rangering av søknader prioritert nye søkere hvis alt annet er likt. Dette har bidratt til at antall og andel nye søkere har økt de siste årene, og flere uerfarne bedrifter og gründerbedrifter har fått bevilgning. Ved siste utlysning muliggjorde budsjettveksten nettopp at vi fikk med flere nye bedrifter og større bredde, både tematisk og geografisk, i porteføljen. I tillegg fikk flere søknader innenfor miljømessig bærekraft bevilgning.

BIA har vist at fjerning av tematiske føringer ikke har svekket kvaliteten på søknadsmassen – snarere tvert imot. Det har vært en viktig stimulans for noen næringer å måtte strekke seg for å utvikle kvalitativt gode søknader. BIA er med sin ikke-tematiske innretning særlig godt rettet inn mot å fange opp nye ideer, behov og innovasjoner i det næringslivet som faller innenfor programmets ansvarsområde.

Fra 2018 rapporteres Eurostars sammen med BIA. Eurostars er et fellesprogram mellom EUREKA og EU-kommisjonen. Virkemiddelet oppfattes som et attraktivt internasjonalt alternativ for forskningsutførende små og mellomstore bedrifter. Virkemiddelets nedenfra og opp tilnærming treffer bredden i næringslivet og styrker SMB-enes internasjonale virksomhet.

Programmets overordnede mål og formål

BIA og Eurostars skal begge bidra til å løse norsk næringslivs utfordringer knyttet til innovasjon og verdiskaping i en konkurransesituasjon som preges av stadig sterkere internasjonale markeder og samfunnsutfordringer av global karakter. BIA skal være en arena som både øker bredden og kvaliteten på næringslivets forskning. Programmet skal komplettere tematiske næringsrettede programmer og andre virkemidler for næringsrettet forskning i Norge og i EU.

Hovedmål

BIA skal, innenfor programmets ansvarsområde, bidra til størst mulig bærekraftig verdiskaping i norsk næringsliv gjennom forskningsbasert innovasjon i bedrifter og deres samarbeidende FoU-miljøer.

Delmål

Gjennom prosjektstøtte og andre tiltak vil programmet bidra til:

- nye eller sterkt forbedrede prosesser, produkter, tjenester og forretningsmodeller
- mer grønn innovasjon for bærekraftig omstilling av næringslivet
- økt samarbeid om innovasjon mellom bedrifter og FoU-institusjoner og bedrifter seg imellom
- nye internasjonale partnerskap
- nye deltagere og forsterkede samarbeidsforbindelser i FoU-prosjekter
- økt bevissthet blant bedrifter og investorer om FoU som konkurransefortrinn
- å utløse privat kapital for å realisere innovasjon i bedrifter
- ny innovasjonsrettet FoU-kompetanse i norsk næringsliv
- ny innovasjonsrettet kompetanse i norske FoU-institusjoner

BIA-suksess er derfor ikke bare avhengig av hvilke resultater som oppnås i prosjekter som støttes. Det er også viktig hvordan prosjektdeltagelse, prosjektgjennomføring og andre programtiltak påvirker bedriftenes og FoU-miljøenes kompetanseutvikling, innovasjonskapasitet og evne til å utvikle verdifulle partnerskap.

Den internasjonale dimensjonen i BIA er styrket gjennom integrering av Eurostars.

Beskrivelse og vurdering av aktivitet, måloppnåelse og planer framover

Resultater, virkninger og effekter

Et sentralt mål for BIA er å bidra til økt forskningsbasert innovasjon i næringslivet. På basis av Møreforskningsanalysen og Technopolis' casestudier, kan man konkludere med at dette oppnås i høy grad. Møreforsknings funn i BIA-evalueringen viser at BIA-prosjekter gir høy avkastning i forhold til FoU-investeringene. Møreforsknings analyser viser at 52 prosent av bedriftene vurderer lønnsomheten i prosjektene i BIA på lang sikt som god eller svært god, mens tilsvarende andel i de øvrige programmene er 35 prosent. Forskjellen er ikke signifikant. BIA scorer imidlertid signifikant høyere enn andre FoU-programmer i Forskningsrådet på sentrale mål for økonomisk avkastning, vekst, overlevelse, konkurransevne, produktivitet og teknologiske resultater. For det første er det en større andel av prosjektene i BIA som har forventninger til høy økonomisk avkastning ved oppstart av innovasjonsprosjektene sammenlignet med de øvrige programmene samlet. For det andre er det fire år etter at prosjektene er avsluttet i Forskningsrådet, høyere score for bedriftenes vekst, overlevelse, konkurransevne og produktivitet i BIA enn i de øvrige programmene. For det tredje finner man at en relativt stor andel bedrifter i BIA vektlegger betydningen av teknologiske resultater som viktige for bedriftens utvikling kort tid etter prosjektavslutning.

Prosjektene er blitt vurdert til å være nyttige for forbrukere og sluttbrukere, og resulterer i nye produkter, prosesser og tjenester til privat og offentlig sektor, samt kostnadsbesparelser og kvalitetsheving i andre bedrifter

Prosjektene bidrar til at næringslivet kan løse ulike samfunnsutfordringer gjennom innovasjon. Eksempler på dette er prosjekter som bidrar til mer miljøvennlige og energieffektive produkter og prosesser og prosjekter som utvikler produkter og tjenester innenfor helsesektoren.

Det er ikke gjort ytterligere BIA-spesifikke analyser i regi av Møreforskning, men BIA gjennomfører årlige en egen særskilt rapportering fra innovasjonsprosjektene. En analyse av rapportene fra

prosjektene viser at bedriftene får resultater som gir; økt omsetning ([airthings](#)), verdiøkning ([gentian](#), [huddly](#)) og reduserte kostnader ([imerso](#)).

Økte investeringer i FoU i næringslivet er ett av BIAs delmål. Med en finansieringsprosent fra BIA på ca. 35 prosent utløser prosjektene mye private investeringer. Vi ser også at bedriftene som deltar i forskningsprosjekter i BIA tiltrekker seg investorer. I en oversikt i DN¹ over de 50 gründerelskapene som har hentet mest kapital i 2018, var 1/3 bedrifter fra BIAs portefølje.

Tema-, fag, sektor- og næringsområder

BIA prioriterer prosjekter som er initiert av næringslivet, og hvor drivkraften ligger i bedriftenes egne strategier og behov. BIA prioriterer temaer som ikke dekkes av de tematiske programmene i Forskningsrådet. Evalueringen viser at BIA har lyktes med å nå bredden av norsk næringsliv gjennom innovasjons- og kompetanseprosjektene.

Eurostars er et åpent instrument som legger stor vekt på markedspotensialet og kommersialisering av prosjektresultatene. Dette bidrar til mer nyskaping, nyetablering og kommersialisering basert på forskning. Det store flertallet av prosjektene er innenfor IKT- og helsesektoren. Den åpne arenaen treffer bredden i norsk næringsliv og fungerer som en enklere inngang til internasjonalt samarbeid enn programmene innenfor Horisont 2020. Norge er et av de 10 mest aktive landene i programmet og suksessraten er over gjennomsnittet.

Evalueringen av BIA viste at BIA har lyktes med å balansere hensynene til at prosjektene både skal ha et høyt FoU-innhold, bidra til reell ny innovasjon og at prosjektene er i tråd med søkerens behov og strategier. Når det gjelder samfunnsøkonomisk nytteverdi er denne på linje med øvrige programmer. Befolkningsvekst, matmangel, eldrebølge, helse og utfordringer innenfor klima, miljø og energi representerer samfunnsutfordringer, som samtidig utgjør store markeder for innovative virksomheter i BIAs målgruppe. Bedrifter som oppnår støtte gjennom BIAs virkemidler bidrar inn mot flere av de store samfunnsutfordringene. Eksempler på dette er:

- Kreftforskning i verdensklasse ([Vaccibody](#))
- Spin-off fra forskning på lettmetaller som resulterte i ny type flomvern ([Aquafence](#))
- BIA-X 2018 innenfor bærekraft, med egen utlysning for ansvarlig forbruk og produksjon

Helse

BIA er det enkeltprogrammet som bevilger mest støtte til helserelaterte prosjekter i næringslivet. BIA står for rundt 60 prosent av Forskningsrådets direkte investeringer i helsenæringen. Helseporteføljen var på ca. 115 mill. kroner i 2018 (basert på forbruk) og har ligget på samme nivå siden 2014. Dette utgjør ca. en femtedel av BIAs totale investeringer, men andelen har vært noe synkende de siste årene.

BIAs helseportefølje i 2018 inneholder prosjekter innenfor legemiddelutvikling (ca. 50 prosent), medisinsk teknologi og diagnostikk (ca. 25 prosent) i tillegg til prosjekter innenfor helse-IKT, velferdsteknologi, tjenester og annet. En del prosjekter befinner seg i tidlige faser av FoU-løpet, men ca. en tredjedel av prosjektene inneholder en eller annen form for klinisk utprøving eller testing. I tillegg til tre prosjekter bevilget gjennom en egen utlysning rettet mot produksjonsteknologi for helsenæringen i 2017 ("BIA-X-Helse"), finnes det to-tre prosjekter som helt eller delvis retter seg mot produksjon og industrialisering.

På bakgrunn av rapportering fra prosjektene selv kommer det frem at helserelaterte innovasjonsprosjekter i gjennomsnitt har høyere antatt økonomisk verdiskapingspotensial sammenlignet med

¹ <https://www.dn.no/morgendagens-naringsliv/arets-grundere/magnus-valmot/startuplab/disse-50-grunderselskapene-satser-investorene-fem-milliarder-kroner-pa/2-1-552604>

resten av innovasjonsprosjektene i BIA. Samtidig er løpet frem til markedsintroduksjon som regel strengere regulert, dyrere, mer tidkrevende og mer risikofylt enn i andre bransjer. Prosjektene som har støtte fra BIA bidrar til økonomisk verdiskaping på kort sikt i form av patenter, arbeidsplasser og private investeringer. Antallet bedrifter som har fått tilført ny egenkapital fra eksterne investorer er høyere blant de som har helserelaterte prosjekter sammenlignet med resten av porteføljen. Helse-relaterte innovasjonsprosjekter bidrar også til økt kompetanse i næringslivet og FoU-miljøene. I tillegg er de til nytte for pasienter og helsetjenestene som er med på utprøving og testing av nye behandlinger og innovative løsninger.

Grønn innovasjon og bærekraft

BIA har siden 2017 forvaltet en portefølje av næringsrettede prosjekter som enten direkte eller indirekte har som mål å ta frem kunnskap og teknologi som kan bidra til et grønnere og mer bærekraftig samfunn. Porteføljen har utviklet seg over tid innenfor den åpne konkurransearenaen til BIA. Porteføljene er tematisert og gradert i forhold til hvor stor grad prosjektene adresserer miljø-utfordringer og hvor stort potensial det hadde for å gi konkrete miljøgevinster og bidra til lavutslipp. I 2018 utgjorde porteføljen 50 prosjekter med en samlet totalinvestering fra Forskningsrådet på ca. 480 mill. kroner. Ved starten av 2019 har 15 av disse prosjektene blitt avsluttet. Som et resultat av 2018-utlysningene er 15 nye innovasjonsprosjekter og 1 nytt kompetanseprosjekt blitt tilført porteføljen, slik at det ved utgangen av februar 2019 er 54 prosjekter.

Analyse av 2017-porteføljen viste en portefølje som i stor grad bestod av industriprosjekter, der det miljømessige gevinstpotensialet i mindre grad var fremhevet i prosjektets mål og prioriteringer. Det var også få prosjekter som rettet seg mer direkte mot forskning for bærekraft og utnyttelse av de forretningsmuligheter som ligger i FNs bærekraftsmål. Det ble derfor i 2018 gjennomført en BIA-X-utlysning på 50 mill. kroner rettet mot bærekraft. Høsten 2018 fikk 20 prosjektideer støtte for å gjennomføre et forprosjekt. Disse 20 konkurrerer nå om midler for å gjennomføre et hovedprosjekt. Beslutningen tas i mars 2019 og de bevilgede prosjektene vil da supplere 2019-porteføljen og forsterke denne ytterligere. Det vil gi en 2019-portefølje på ca. 565 mill. kroner, som er økning på ca. 85 mill. kroner sammenlignet med 2018, og hvor flere prosjekter har et tydeligere bærekraftpreg.

Digitalisering

Når det gjelder IKT, forsterkes bildet fra i 2017. Andelen prosjekter der IKT er en vesentlig del av prosjektinnholdet øker i og med digitalisering av ulike bransjer. IKT-bransjen (IKT-bedrifter) er ikke nødvendigvis bedre representert enn tidligere, men IKT som tema er dominerende i prosjektinnhold.

I over halvparten av søknadene til BIA er IKT en fundamental del av FoU-utfordringen. Det er digitalisering av prosessindustri, vareproduksjon og helse som dominerer søkermassen. Fram-tredende teknologiske områder er kunstig intelligens/maskinlæring, avanserte sensorer, IoT-løsninger og autonome systemer. Bredden i de IKT-tunge prosjektene er stor, både når det gjelder bedriftsstørrelse og prosjektinnhold, noe disse eksemplene illustrerer: An innovative machine for digitalization of shotcrete operations in tunnelling with real-time process control and 3D mapping (Bygg og anlegg), Digital technologies for Intelligent Aluminium Casting Systems (Prosessindustri), Artificial intelligence based fraud prevention in digital advertising (Adtech), Digital formidling av persontilpassede aktivitetsbaserte tjenester for personer med demens (Helse og omsorg).

Omstilling

BIA skal bidra til fornyelse av næringslivet, primært gjennom å støtte bedriftenes egne FoU-ut-satsinger. Porteføljeanalysen for perioden 2009-2016, som inngikk i evalueringen i 2017, viser at over halvparten av prosjektene i BIA enten omhandler innovasjon i nytt næringsliv eller innovasjon i etablert bedrift med nytt forretningsområde. Porteføljeanalysen viser at resterende prosjekter er rettet mot innovasjon i etablert bedrift og etablert forretningsområde. BIAs første utlysning innenfor den nye fleksible støtteordningen BIA-X i 2016 var rettet mot omstilling av leverandørindustrien, hvor

virksomheter tok sin egen kjerneteknologi inn mot andre markeder enn petroleum og maritim sektor. 13 bedrifter fikk støtte til spennende prosjekter og rapporterer om god progresjon. Prosjektene avsluttes i 2019.

Næringslivets forskning på automatisering/robotisering av produksjon har i flere tilfeller bidratt til at norske bedrifter beholder/[flytter hjem](#) vareproduserende industri i Norge (Ekornes, Kværner Verdal).

Prosjektene i BIA-helseproduksjonsteknologi gir håp om at flere bedrifter i [helsenæringen](#) kan vokse i Norge.

Bedriftsdemografi i porteføljen

BIAs målgruppe representerer bredden av norsk næringsliv. Det er stor spredning bransjemessig, og kontraktspartnerne varierer i størrelse, alder og forskningserfaring. Ved utlysingen høsten 2018 var 58 prosent "nye søkere", dvs. bedrifter som ikke tidligere har vært kontraktspartner for et innovasjonsprosjekt, og 73 prosent av søkerbedriftene var bedrifter med mindre enn 100 ansatte. Av de 49 prosjektene som ble invitert til kontraktsforhandlinger var det 10 gründerbedrifter, og 12 bedrifter har mindre enn 10 ansatte.

Evalueringen anbefalte at BIA bør legge enda mer til rette for og stimulere helt nye søkere til å konkurrere om midler, slik at veletablerte søkere jevnlig utfordres på sine områder for å unngå «lock-in». De siste årene har programmet ved rangering av søknader prioritert nye søkere når alt annet har vært likt. Dette har bidratt til at antall og andel nye søkere har økt de siste årene og flere uerfarne bedrifter og gründerbedrifter har fått bevilgning. Ved siste utlysning ble budsjettveksten nettopp brukt til å få med flere nye bedrifter og større bredde i porteføljen.

I Eurostars er det et krav om at hovedpartner er en forskningsutførende SMB, men det åpnes for samarbeid med større aktører. 50 prosent av FoU-aktivitetene skal gjennomføres av en forskningsutførende SMB.

Forskningsskapasitet

Som en del av evaluering av BIA ble en rekke casestudier av både kompetanse- og innovasjonsprosjekter utført av Technopolis. Studiene viser at BIA-prosjektene gir generisk kunnskap innenfor næringslivsrelevante kunnskapsområder som kommer andre til gode gjennom FoU-utførerne, som viderefører kompetansen til andre kunder gjennom nye FoU-prosjekter og oppdrag. UH-miljøene på sin side tilbyr grunn- og forskerutdanning som er mer tilpasset næringslivets behov. Casestudiene bekrefter også at BIA bidrar til forskerutdanning og forskerrekruttering til næringslivet med finansiering av ph.d-er og post.doc-er i prosjektene. Antallet stipendiater varierer noe over tid i tråd med hvor mange kompetanseprosjekter det er i porteføljen.

Kompetanseprosjektene bidrar til å bygge kunnskap som er nyttig for brede deler av næringslivet ([TrollLabs](#)). Flere prosjekter har utspring fra/er forankret i klynger og SFler, ca. halvparten av dagens SFI er innenfor tema og fagområder som er viktig for bedrifter i BIAs portefølje. Gjennom prosjekter hvor næringsliv og forskningsmiljøer samarbeider bygger man næringsrelevant kompetanse i forskningsmiljøene og forskningsskapasitet i næringslivet. Det er i snitt 5 partnere med i et prosjekt og alle kobler næringsliv og forskningsmiljøer.

Eurostars støtter internasjonale samarbeidsprosjekter ledet av FoU-utførende bedrifter, dvs. bedrifter som bruker store ressurser på FoU og som har kompetanse og kapasitet til å selv utføre FoU. Kravet om gjennomføring i bedriftene med bedriftenes egne ansatte er med på å bygge kompetansen og kunnskapen i bedriftene. Dette er spesielt viktig i de mange nye og unge bedriftene som bruker virkemiddelet.

Forskningskvalitet/Innovasjonsgrad

I BIA konkurrerer prosjektene om midler på en åpen arena, der kriteriene innovasjonsgrad og verdiskapingspotensial veier tyngst i prioriteringen mellom kvalifiserte prosjekter. BIAs prosjektportefølje består derfor av ambisiøse prosjekter med høy innovasjonsgrad og høyt verdiskapingspotensial.

Resultatindikatorerne (se vedlagt nøkkeltallsoversikt) viser en økning på flere indikatorer. Disse indikatorerne varierer noe over tid, avhengig av hvor stor andel av porteføljen som er i avslutningsfase. I 2018 ble det, som i 2017, avsluttet mange prosjekter. Resultatutviklingen vurderes som god og bidrar til god måloppnåelse. Mange resultater kommer først flere år etter avsluttet prosjekt, så nøkkeltallene viser bare resultater som er oppnådd i løpet av selve FoU-prosjektet.

Prosjektene gir bedriftene ny kunnskap og ferdigheter, og kunnskap utviklet av prosjektene tas i bruk av andre aktører. FoU-miljøene publiserer og posisjonerer seg faglig nasjonalt og internasjonalt. Det bygges næringsrelevant FoU-kompetanse i prosjektene. Gjennom prosjektene får FoU-miljøer innsikt i bedriftenes behov og kan derfor levere relevante tjenester og bygge opp og vedlikeholde næringsrelevant kompetanse.

BIA gjennomfører årlig en ekstra rapportering knyttet til innovasjonsgrad og verdiskapingspotensial. Dette bidrar til høy bevissthet i bedriften rundt innovasjonsaspektene ved FoU-prosjektene. I 2018 rapporterte 14,7 prosent om høyere innovasjonsgrad enn ved søknadstidspunkt. 81 prosent rapporterer at prosjektet vil ha svært stor/stor økonomisk betydning for bedriften, 1 prosent at prosjektet vil få liten økonomisk betydning for bedriften. 44 prosent rapporterer at prosjektet har svært stor/stor betydning for verdiøkning og 21 prosent rapporterer at bedriftene har fått tilført ny kapital. Rapporteringen bekrefter at BIA støtter ambisiøse prosjekter som bidrar til omstilling og økt konkurransekraft i norsk næringsliv.

Forskningskvalitet er ikke et avgjørende kriterium i vurderingen av prosjekter, men i en hard konkurranse om midler er det prosjekter av høy kvalitet på alle aspekter som vinner frem. Antallet vitenskapelige publiseringer varierer fra år til år.

I oppfølgingen av prosjektene har både BIA og Eurostars identifisert behov for kompetanse. Gjennom tiltak som kurs i innovasjonsledelse og forretningsmodeller, samarbeid med NHH/NTNU om forretningsmodeller for prosjekter, samarbeid med Patentstyret om IPR og EUREKAs E!nnovest-program, gis prosjektene mulighet til å utvikle bedre forretningsmodeller og planer for realisering.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalisering i BIA skjer gjennom internasjonalt prosjektsamarbeid og gjennom Eurostars ([Pigl](#)) samt ved at bedriftene kvalifiserer seg for EU-prosjekter gjennom de nasjonale prosjektene. Flere av bedriftene i BIAs portefølje har hatt suksess i Horisont 2020 ([Borregaard](#), [Mnemonic](#)) og enkelte videreføres gjennom Eurostars. Vi ser at flere av Eurostars-bedriftene har suksess i SMB-instrumentet fase II og Fast Track to Innovation basert på sitt Eurostars-prosjekt. Et godt eksempel på det er oppstartsselskapet [Cardiaccs](#) som fikk 3 mill. euro.

Eurostars er det eneste brede bi-/multilaterale virkemiddelet Forskningsrådet har som åpner opp for næringsrettet samarbeid med flere av Forskningsrådets prioriterte samarbeidsland, både i og utenfor Europa. Norske Eurostars-bedrifter samarbeider også med Canada og Sør-Korea som er assosierte medlemmer. I Europa er det flest prosjekter med Sverige, Danmark, Storbritannia, Tyskland og Nederland.

BIA er med og finansierer prosjekter i tre ulike ERA-NET (ca. 6 mill. kroner). Disse er ERA-NET Cofund [MarTERA](#) (Marine and maritime technology for a new era), et felleseuropeisk forskningssamarbeid innenfor havteknologi, hvor fem av Forskningsrådets nasjonale programmer bidrar til finansieringen, slik at prosjekter med norske partnere kan få finansiering. Norske teknologimiljøer har stor suksess, og bekrefter sin solide internasjonale posisjon da særlig med prosjektsøknader om sensorer,

automasjon, overvåking og observasjoner. De to andre er; M-era.Net (materials research and innovation) og ManuNet (vareproduksjon). I 2018 var det bare ManuNet som hadde utlysning. BIA bidrar med finansiering 4 nye prosjekter.

Forsknings- og innovasjonssystemet

BIA og Eurostars krav til samarbeidskonstellasjoner i alle prosjekter viser seg å gi gode forutsetninger for samarbeid og kunnskapsoverføring mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Denne overføringen er toveis. BIA har også skapt nytt og fordypet samarbeid bedriftene imellom og bidrar til at næringslivet har tilgang på oppdatert og relevant kompetanse gjennom nettverk med FoU-utførere som bidrar til å gi bedre vilkår for FoU i Norge.

Gjennom kompetanseprosjekter bygges langsiktig næringsrelevant kompetanse i norske UH/FoU-miljøer. I tillegg til kompetanse og kapasitetsbygging i kompetanseprosjektene, ser vi at flere SFler har utspring fra kompetanseprosjekter. Flere av prosjektene i BIA, både kompetanse- og innovasjonsprosjekt, har et tett samarbeid med klynger, noe som bidrar til resultatspredning, implementering og mobilisering til nye prosjekter. Analysen fra Møreforskning viser at de fleste BIA-prosjektene vurderer samarbeid og nettverksbygging som vellykket, der andelen som betegnes som meget vellykket er 76 prosent. Andelen som vurderer betydningen av samarbeid og nettverksbygging i prosjektet og effekten av dette på bedriftens utvikling som meget viktig, er på 41 prosent. Dette er på nivå med andre programmer.

Samspill og samfinansiering

I tillegg til internasjonal samfinansiering bidrar BIA også til samfinansiering på nasjonalt nivå gjennom å delta i fellesutlysninger nasjonalt og dermed gi tematiske satsinger en større bredde.

Evalueringen viser at BIA har ivaretatt og utviklet samspill med andre finansieringsordninger i Forskningsrådet og Innovasjon Norge, og at dette har hatt en klar og positiv betydning for Forskningsrådets brukere, spesielt for bedriftene. Evalueringsmaterialet viser tydelig hvordan bedriftene som benytter SkatteFUNN, får støtte til sitt innovasjonsprosjekt i flere av Forskningsrådets programmer, og eventuelt også støtte fra Innovasjon Norge. BIA har bidratt til en klar økning i antall bedrifter som deltar i Sentre for forskningsbasert innovasjon (SFI).

I 2018 gjennomførte BIA et seminar om immaterielle rettigheter i samarbeid med Patentstyret for å øke prosjektenes kompetanse på hvordan man kan sikre rettighetene til prosjektresultatene. Denne type samarbeid på tvers av virkemiddelapparatet gir bedriftene en enklere tilgang til kompetanse og virkemidler.

BIA-X 2019 vil være på før-kommersielle anskaffelser. Høsten 2018 innledet BIA et samarbeid med INNOFF-programmet og Innovasjon Norge om en fellesutlysning på Innovative offentlige anskaffelser. Det skal våren 2019 gjennomføres en felles skisseutlysning med innovasjon Norge for å forenkle for søkerne.

IdéLab

BIA fikk i 2016 øremerkede midler til å gjennomføre en IdéLab rettet mot omstilling og kunnskapsoverføring mellom havbaserte næringer. Gjennom IdéLab HAV ble det tildelt støtte til tre forprosjekter og tre større prosjekter. De tre forprosjektene ble alle avsluttet i løpet av 2017 med godt resultat i forhold til målsetningen i prosjektene. To av de større prosjektene har sterkt forsinket fremdrift og vil avsluttes i 2019. Det tredje store prosjektet er avsluttet og prosjektideen videreført gjennom prosjektet "Deep Purple - CO2-fri hydrogenbasert offshore energiproduksjon til installasjoner og maritim sektor" med finansiering fra PETROMAKS2. Alle prosjektene bygger på idéer som er så spennende, risikofylte og umodne at de neppe ville fått støtte gjennom de ordinære virkemidlene.

BIA-X

I 2016 ble BIA-X innført som en prøveordning i 5 år. Dette for å imøtekomme behov for ekstraordinære, tidsavgrensede og tematiske satsinger, enten for å møte en samfunnsutfordring eller imøtekomme politiske føringer. Første BIA-X ble gjennomført våren 2016, rettet mot omstilling av leverandørindustrien. De fleste av disse prosjektene er nå avsluttet med spennende resultater med bedrifter som har kommet inn på andre markeder. I 2018 startet 3 prosjekter innenfor produksjonsteknologi for helsenæringen, som var tema i BIA-X lyst ut i 2017. I 2018 ble grønn innovasjon og bærekraft satt på dagsorden gjennom en BIA-X-utlysning, og 20 forprosjekter startet opp. Søknadsfrist for hovedprosjekt var februar 2019. Dette illustrerer at et program på BIAs størrelse kan gjennomføre begrensede tematiske satsinger uten at det svekker hovedintensjonen med programmet som en (mest mulig) åpen konkurransearena. Denne fleksibiliteten vil kunne ivareta både politiske ønsker og behov som oppstår som konsekvens av Forskningsrådets egne strategier, uten at man behøver å etablere helt nye og spesifikke programsatsinger. BIA-X illustrerer BIAs rolle som pådriver og endringsagent på en god måte.

Nettverk

BIA har testet ut ulike typer nettverk for å stimulere til økt forskningsbasert FoU i næringer eller innenfor temaer med relativt lav forskningsaktivitet, og det er 12 slike nettverk. BIA har også innovasjonsnettverk for å fremme forskningsbasert innovasjon og næringsutvikling på områder hvor Norge har fremragende offentlig finansierte forskningsmiljøer som er rangert på høyt internasjonalt nivå, men hvor kommersialisering av forskningsresultater og næringsutvikling mangler eller er på et umodent stadium. De fem innovasjonsnettverkene skulle avsluttes i 2018, men tre har fått forlengelse.

Kommunikasjon og rådgivning

Rådgivning og dialog

BIAs utvikling av tjenesten prosjektidé og verktøyet prosjektkanvas har bidratt til mobilisering av nye søkere, og til en forenklet dialog med søkere som er i prosess med utvikling av sitt innovasjonsprosjekt. Metodikken fra BIA er videreutviklet og brukes nå på tvers av de næringsrettede virkemidlene og har bidratt til å styrke mobiliseringsarbeidet i Forskningsrådet.

En god plattform for dialog er en rådgivende skisseprosess i forkant av utlysning av midler. BIA har hatt tilbud om skisser siden oppstart, og denne ordningen har de siste årene vært en fellesutlysning for alle program som lyser ut midler til Innovasjonsprosjekt i næringslivet, noe som har resultert i en bedre avklaring om programtilhørighet. I forkant av kompetanseprosjekter har BIA en obligatorisk skisse, noe som viser seg å være et meget effektivt verktøy for rådgivning, ettersom både søkere og administrasjonen blir spart for å bruke store ressurser på søknader som ikke vil kunne hevde seg i konkurransen om midler.

For å mobilisere til Eurostars jobbes det tett med NCP-gruppen og mobiliseringsteamet for Horisont 2020 i Forskningsrådet og Innovasjon Norge.

For å sikre god forvaltning av prosjektmidlene, samt sikre at bedriftene er innforstått med sin rolle som statsstøttemottaker og legge til rette for en god oppfølging, har saksbehandlerne individuelle oppstartsmøter med alle nye prosjekter. Det arrangeres også informasjonsmøter i forkant av rapportering for alle nye prosjekter/prosjektledere. Dette er tiltak som gir en mer effektiv oppfølging og gjennomføring av prosjektene.

Resultatformidling

Resultatformidling i et program som spenner over så mange områder er utfordrende. I 2018 ble nærmere 80 FoU-prosjekter avsluttet og deri ligger et stort formidlingspotensial. BIA forsøker å stille krav og tydeliggjøre våre forventninger til at prosjektene skal spre resultater og dele kunnskap.

Mange bedrifter har vært godt synlig i media med suksesshistorier, noen eksempler er [Airthings](#), [Zivid](#), som også mottok Forskningsrådets Innovasjonspris i 2018, og [Equator aircraft](#).

"Produksjonsdagene" er et fagseminar der resultater både fra innovasjonsprosjekter og kompetanseprosjekter innenfor produksjonsteknologi vises frem for næringslivet. Dagene brukes både som arena for resultatspredning av pågående prosjekter/forskning og mobilisering til nye prosjekter.

BIA deltar også i planlegging og gjennomføring av en kompetansedag som del av det årlige arrangementet "Byggedagene" for å bidra til mobilisering til mer forskning i BAE-næringen. Engasjementet i dette arrangementet har ført til en økt andel søknader fra sektoren.

Lenker til annen relevant informasjon

Evaluering av BIA, 2017:

<https://www.forskningsradet.no/globalassets/publikasjoner/1254028961476.pdf>

Programstyre/fagkomité

Rolle	Navn	Sektor
Leder	Eirik Næss-Ulseth	IKT/Helse
Medlem	Agnete Fredriksen	Helse
Medlem	Trond Stupstad	BAE
Medlem	Terje Wold	IKT
Medlem	Tor-Petter Johnsen	Miljø
Medlem (gikk ut av styret etter møte 1, ble ikke erstattet)	Annik Magerholm Fet	Bærekraft
Medlem	Cornelia Mender	Industri
Vara	Magne Supphellen	Tjenester
Vara	Margrete Skattum	Industri

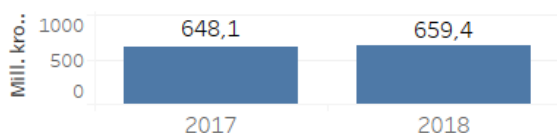
Antall avlagte doktorgrader

	2017	2018
	5	5
	8	7

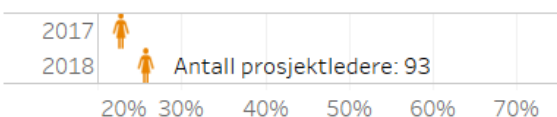
Nøkkeltall

Nøkkeltall for BIA & EUROSTARS

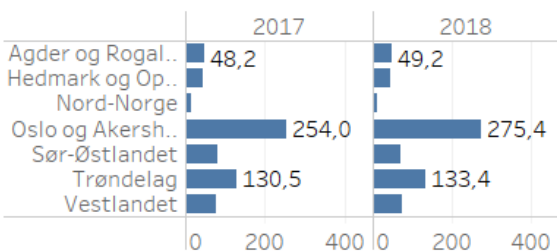
Prosjektbevilgninger (rev. budsjett)

Andel kvinnelige prosjektledere i aktive prosjekter

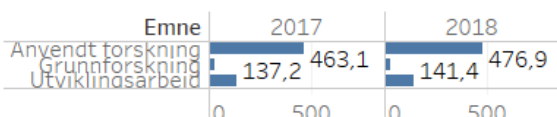
Aktive prosjekter fordelt på landsdel, mill. kroner

Aktive prosjekter fordelt på FoU-sektor, mill kroner

	2017	2018
Helseforetak	0,7	0,1
Instituttsektor	58,5	64,3
Næringsliv	521,3	526,9
UoH-sektor	58,6	58,5
Øvrige	7,9	9,4

Aktive prosjekter fordelt på forskningsart, mill. kroner

Internasjonalt samarbeid i aktive prosjekter, mill.kroner

	2017	2018
Internasjonale stimuleringsmid..	0,5	0,5
Internasjonalt prosjektsamarbe..	181,9	197,2
Internasjonalt samarbeid om ut..	74,2	91,9
Internasjonalt vertskap	0,7	1,9
Mobilitet (ny fra 2011)	0,2	0,6

	2017	2018
Antall aktive prosjek..	381	359

Aktive prosjekter fordelt på fagområde, mill. kroner

Emne	2017	2018
Teknologi	590,4	601,0
Matematikk og natu..	25,2	18,2
Samfunnsvitenskap		
Medisin og helsefag	21,6	22,8
Landbruks- og fisker..		
Annet		0,0

Aktive prosjekter fordelt på søknadstype, mill. kroner

	2017	2018
Annen støtte	112,3	127,2
Forprosjekt	1,1	
Innovasjonsprosjekt i næringslivet	424,3	417,4
Kompetanseprosjekt for næringslivet	109,2	114,6

Antall personer og årsverk stipendiater

Kjønn	Rolle	Antall		Årsverk	
		2017	2018	2017	2018
Kvin..	Doktorgrad	41	40	29,7	28,1
	Postdoktorstipen..	13	14	7,7	10,0
Mann	Doktorgrad	51	43	42,7	31,8
	Postdoktorstipen..	35	29	19,2	18,2

Samarbeid i aktive prosjekter - antall relasjoner til en sektor og antall organisasjoner

FoU sektor	2017		2018	
	Antall	Ant. org	Antall	Ant. org
Null	1	1	1	1
Helseforetak	26	28	24	25
Instituttsektor	212	273	202	268
Næringsliv	215	593	208	634
UoH-sektor	139	155	130	147
Utlandet	159	256	135	214
Øvrige	43	86	46	84

Nøkkeltall for BIA & EUROSTARS

Antall utlysninger

	2017	2018	2019
Løpende ..	3	4	1
Utlysin..			
Antall søknader	210	226	26

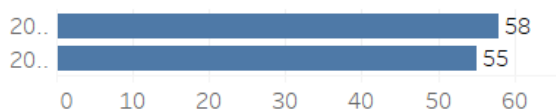
FoU-inntekter

	2017	2018
Diverse	-8,1	-5,0
Kunnskapsdepartementet – sekt..	0,0	0,0
Nærings- og fiskeridepartementet	-688,2	-604,7
Totalt	-696,3	-609,8

Andel kvinnelige prosjektledere i søknader

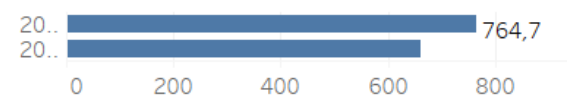
Antall søknader med karakter 6 og 7

Innvilgelsesprosent - utlysninger med søknadsfrist

20.. Innovasjonsprosjekt i næringslivet 2018	36,4%
	2,3%
Kompetanseprosjekt 2018	30,0%
20.. 40 millioner kroner til forskning og utvikling rettet mot produksjonstek..	60,0%
Innovasjonsprosjekt 11 oktober 2017	28,7%

Disponibelt budsjett i mill kroner

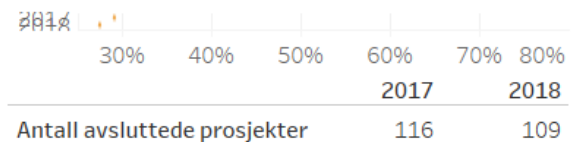

Forbruk og overføringer, mill kroner

	2017	2018
Overføringer	-52,3	3,6
Regnskapsført beløp (mill ..	712,4	665,7

	2017	2018
Antall nye prosjekter	86	91

Andel kvinnelige prosjektledere i nye prosjekter

	2017	2018
Antall avsluttede prosjekter	116	109

Antall resultatindikatorer

	2017	2018
Faglig publisering		
Publisert artikkel i periodika og serier	242	210
Publisert artikkel i antologi	86	34
Publiserte monografier	38	29
Innovasjonsresultater		
Ferdigstilte nye/forbedrede metoder/modeller/prototyper	377	329
Ferdigstilte nye/forbedrede produkter	266	154
Ferdigstilte nye/forbedrede prosesser	74	87
Ferdigstilte nye/forbedrede tjenester	37	36
Søkte patenter (samme patent søkt i flere land regnes som 1 patent)	68	48
Inngåtte lisensieringskontrakter (eksl. brukertilisenser for programvare)	24	16
Nye foretak som følge av prosjektet	9	14
Nye forretningsområder i eksisterende bedrifter som følge av prosjektet	59	50
Bedrifter som har innført nye/forbedrede metoder/teknologi	221	160
Bedrifter utenfor prosjektet som har innført nye/forbedrede metoder/modeller/teknologi	522	515
Bedrifter i prosjektet som har innført nye/forbedrede arbeidsprosesser/forretningsmodell..	159	133